

Inbjudan till möte med diskussion om brottsskadelagen

Det har gått drygt 30 år sedan brottsskadelagen (1978:413) trädde i kraft. Sedan dess har det skett förändringar bl.a. på kriminalpolitikens område, på försäkringsmarknaden och i fråga om den tekniska utvecklingen. Mot denna bakgrund gav regeringen i september 2010 en särskild utredare i uppdrag att göra en bred översyn av brottsskadelagen för att säkerställa att den är ändamålsenligt utformad (dir. 2010:84, bifogas). Utredningen har tagit namnet Brottsskadelagsutredningen (Ju 2010:12).

För utredningen är det angeläget att få information från dem som har erfarenhet av lagens tillämpning. Utredningen ska också enligt direktiven inhämta synpunkter från berörda myndigheter och organisationer. Vi vill därför inbjuda Er till ett möte, **tisdagen den 10 maj 2011, kl. 13:00**. Mötet kommer att hållas i **Rotundan, Rosenbad 4 i Stockholm**.

De frågor som vi i första hand har tänkt ta upp framgår av [bilaga 1](#).

Ni kommer på mötet att ges tillfälle att även i övrigt lämna synpunkter på de frågor som tas upp i utredningens direktiv.

Var vänlig meddela om Ni har möjlighet att delta och vem som kommer från Er organisation till Boel Oldenstedt, utredningens sekreterare, senast **fredagen den 29 april 2011**. Av utrymmesskäl ser vi gärna att högst två personer från varje organisation deltar. Utredningen har tyvärr inte möjlighet att bekosta resor, men den som inte har möjlighet att komma får gärna inkomma med skriftliga synpunkter.

Varmt välkomna!

Severin Blomstrand
Särskild utredare

Boel Oldenstedt
Sekreterare
boel.oldenstedt@justice.ministry.se

Sändlista

Brottsförebyggande rådet, BRÅ

info@bra.se

Barnombudsmannen, BO

att. charlotte.lenman@barnombudsmannen.se

Brottsofferjourernas Riksförbund, BOJ

att. eva.larsson@boj.se

Föreningen Anhöriga Till Sexuellt Utnyttjade Barn, ATSUB

att. birgitta@atsub.se

Barnens rätt i samhället, BRIS

att. olof.hulphers@bris.se

ECPAT Sverige

info@ecpat.se

Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter, RFSL

att. ulrika.westerlund@rfsl.se

RFSL:s brottsofferjour

att. carin.holmberg@rfsl.se

Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, ROKS

att. angela.beausang@roks.se

Rädda Barnen, RB

info@rb.se

Rädda Barnens centrum för barn och ungdomar i kris

att. asa.landberg@rb.se

Sveriges Kvinno- och Tjejjourers Riksförbund, SKR

info@kvinnojour.com

HOPP, Riksorganisationen mot sexuella övergrepp

att. ilse.widen@hopp.org

Riksföreningen stödcentrum mot incest, Rsci

kansli@rsci.nu styrelsen@rsci.nu

Riksorganisationen för anhöriga till våldsdödade, RAV

att. soren.sanz@rav.se

Nationellt centrum för kvinnofrid, NCK

att. karin.sandell@nck.uu.se

StödCentrum för Unga Brottsoffer

att. helen.broo@socialresurs.goteborg.se

Stiftelsen Tryggare Sverige

att. ann.hellstromer@tryggaesverige.se

Bilaga 1

Utredningen ska göra en översyn av brottsskadelagen. Vissa frågor har lyfts fram som särskilt angelägna (se nedan). Vi ser gärna att Ni läser och funderar på frågorna utifrån Ert perspektiv, gärna med beaktande av de argument som framförs i direktiven.

(1) Bör Brottsoffermyndighetens självständiga skadeståndsrättsliga bedömningar begränsas? (Direktiven s. 6–7)

Domstolarnas skadeståndsförordnanden och Brottsoffermyndighetens beslut om brottsskadeersättning bygger på olika regelsystem. Det är t.ex. inte möjligt att få brottsskadeersättning för alla brott och det finns särskilda jämningsregler, regler om självrisk och beloppstak i brottsskadelagen. Men även om man bortser från dessa skillnader tycks det vara så att domstolarna och Brottsoffermyndigheten ibland gör olika skadeståndsrättsliga bedömningar, främst i fråga om ersättning för kränkning samt sveda och värk. När en domstol har ålagt gärningsmannen att betala ett visst skadestånd betyder det inte alltid att Brottsoffermyndigheten, i sin strävan efter att skapa en enhetlig praxis, beslutar om ett lika stort belopp i brottsskadeersättning.

- Ser Ni detta som ett problem?
- Vad kan man i sådant fall göra åt det?
- Om Brottsoffermyndigheten ska vara bunden av domstolarnas avgöranden, vilka domar ska då vara bindande? Bara sådana där en skadeståndstalan har prövats i sak? Hur ska man se på domar där en talan delvis har prövats i sak (t.ex. därför att skadevållaren har vitsordat belopp i något avseende men inte i något annat)? Eller på domar där utdömt skadeståndsbetopp på grund av den skadelidandes yrkande är lägre än vad som följer av praxis?
- Är domstolspraxis tillräckligt enhetlig för att man ska kunna säkerställa likabehandling så att inte likartad brottslighet ger olika stor brottsskadeersättning beroende på vilken domstol som har avgjort skadeståndsfrågan? En faktor att beakta i sammanhanget är att det i många fall inte finns någon känd gärningsman och därmed ingen dom som Brottsoffermyndigheten kan lägga till grund för sitt beslut.

(2) Bör rätten till kränkingsersättning utvidgas till att omfatta t.ex. vissa kvalificerade ärekränkingsbrott? (Direktiven s. 7–8)

Det är i dag inte möjligt att få brottsskadeersättning för ärekränkingsbrott. Det innebär att den som har blivit utsatt för grovt förtal t.ex. på

Internet genom att någon annan lagt ut en falsk kontaktannons i den skadelidandes namn på en s.k. sexsajt, inte kan få brottsskadeersättning.

- Kan man hitta en lämplig avgränsning som innebär att ersättning kan ges för de allvarligaste kränkningarna?
- Det finns åtalsbegränsningar när det gäller ärekränkingsbrott som gör att polisen i de allra flesta fall inte inleder en förundersökning. Hur ser Ni på frågan om utredningen av dessa brott? Hur ska Brottsoffermyndigheten få ett underlag för att bedöma om det har begåtts ett brott och hur allvarligt brottet är?

(3) Barn som har bevittnat brott – har stödet till barnen stärkts och uppmärksammas barnets närvaro under förundersökningen? (Direktiven s. 9–10)

Sedan år 2006 kan barn som bevittnat brott i vissa fall ha rätt till brottsskadeersättning.

- Har Ni någon erfarenhet av hur bestämmelsen har tillämpats i praktiken?
- Har Ni förslag på förbättringar?

(4) Finns det skäl att lindra kravet på den skadelidande att på egen hand kräva betalning av den skadeståndsskyldige? (Direktiven s. 10)

Det har vidtagits åtgärder för att underlätta för den som har rätt till skadestånd att få sina pengar, t.ex. genom att domen skickas direkt till Kronofogdemyndigheten och att det inte tas ut några avgifter där. Det finns också ett förslag som innebär att den skadeståndsskyldige ska kunna betala skadeståndet till ett betalningsförmedlande organ.

- Behövs ytterligare åtgärder? I så fall vilka?
- Hur ser Ni på en ordning där staten är skyldig att betala ut brottsskadeersättning när domen har vunnit laga kraft?
- Hur ska i så fall den praktiska hanteringen se ut? Med beaktande t.ex. av att
 - möjligheten att få ersättning från försäkring måste undersökas i något skede
 - det kan vara ekonomiskt fördelaktigt för den skadelidande att försöka få ut skadeståndet med hänsyn till brottsskadelagens regler om beloppsgränser, självriskavräkning m.m.

- domar i dag skickas direkt till Kronofogdemyndigheten (alla brott kan ju inte ge brottsskadeersättning), ska det fortsätta att ske parallellt?
- Finns andra möjligheter?

(5) *Regressverksamheten (Direktiven s. 11)*

När brottsskadelagen infördes uttalades i förarbetena att regressrätten skulle utövas med stor försiktighet, så att skadevållarens återanpassning i samhället inte försvårades i onödan. I dag bedriver dock Brottsoffermyndigheten en aktiv regressverksamhet. Utgångspunkten är att utbetalad brottsskadeersättning ska återkrävas när det är möjligt. Utredningens översyn ska bl.a. omfatta frågor kring hur regressverksamheten ska författningsregleras, rätta på regresskrav, möjligheten för Brottsoffermyndigheten att efterge regresskrav och möjligheten till regress genom kvittning.

- Finns synpunkter i denna del?

(6) *Beloppsgränser (Direktiven s. 11–12)*

Brottsskadeersättning med anledning av personskada som fastställs i form av engångsbelopp betalas med högst 20 basbelopp, och ersättning som fastställs i form av livränta betalas för varje år med högst 3 basbelopp. Brottsskadeersättning med anledning av kränkning eller med anledning av sakskada och ren förmögenhetsskada betalas med högst 10 basbelopp.

- Finns det synpunkter på beloppsgränserna?

(7) *Internationella förhållanden*

Bestämmelserna i brottsskadelagen tillämpas i första hand om brottet har begåtts i Sverige. Vid personskada och kränkning är bestämmelserna dessutom tillämpliga om brottet har begåtts utomlands, mot någon som hade hemvist i Sverige. Bestämmelserna tillämpas också om ett barn som har hemvist i Sverige utomlands har bevittnat ett brott som varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos barnet i dess förhållande till en närstående person. (1 § andra stycket brottsskadelagen)

Bestämmelserna tillämpas inte, om brottet och den skadelidande har så ringa anknytning till Sverige att det inte är rimligt att skadan ersätts av svenska statsmedel. (1 § tredje stycket brottsskadelagen)

Det finns också bestämmelser som bygger på det s.k. brottsofferdirektivet (18 och 19 §§). En ansökan om brottsskadeersättning som gäller en skada till följd av ett uppsåtligt våldsbrott som har begåtts i en annan EU-stat ska också anses vara en begäran om europeisk brottsskadeersättning. Brottsoffermyndigheten ska överlämna begäran till den andra medlemsstaten, men får ändå besluta om brottsskadeersättning enligt bestämmelserna i brottsskadelagen.

- Har Ni några erfarenheter av brottsskadeersättning i internationella förhållanden?
- Finns problem? I så fall vilka?
- Vad kan man i sådant fall göra åt eventuella problem?

(8) Finns det andra frågor som ryms inom utredningens uppdrag och som Ni anser att utredningen bör ta upp?